

LA CRISI TAMBÉ ÉS UNA QÜESTIÓ DE GÈNERE

Dona i mercat de treball

La discriminació per raó de sexe no és un fenomen nou; **no obstant això, la crisi econòmica que travessem i les respostes donades per les polítiques que s'estan duent a terme suposen un increment important de les desigualtats de gènere** i una gran reculada dels avanços assolits en matèria d'igualtat en les últimes dècades.

Les dones patim **situacions de desigualtat estructural en el mercat de treball**; unes situacions marcades, entre d'altres, per la bretxa salarial i prestacional entre homes i dones, la desigualtat ocasionada per la segregació del mercat laboral, la precarització dels sectors més feminitzats, la penalització de la maternitat a l'hora d'accedir i mantenir-se en el mercat, la discriminació de les dones en l'accés a la formació contínua i la feminització del treball parcial i les polítiques de permisos, que assumeixen la conciliació de la vida laboral, personal i familiar com una qüestió de dones.

Durant el període de creixement econòmic sostingut, les desigualtats registrades pel que fa a l'ocupació femenina respecte la masculina s'han mantingut en uns valors clarament desfavorables per a les dones.

L'actual situació de crisi econòmica és molt preocupant, perquè sumades a les desigualtats existents s'observen seriosos problemes d'estancament o de retrocés en relació a la quantitat i qualitat de l'ocupació de les dones.

La crisi ha comportat la destrucció massiva de l'ocupació, però a l'hora d'intentar establir mesures que intentin revertir la situació, s'ha posat l'èmfasi públic i polític principalment en la que afecta la mà d'obra masculina, i s'han ocultat els greus efectes en les dones.

En un escenari de crisi com l'actual, moltes indústries opten per la deslocalització de les fàbriques o pel tancament parcial o total de les instal·lacions en el nostre país i amb l'increment d'atur corresponent. Aquesta situació té un impacte directe amb la capacitat de negociació de les persones que es veu minvada, i comporta, en molts casos, una pèrdua de condicions laborals i una disminució dels salaris per seguir mantenint la seva taxa de beneficis. El sector de serveis i d'atenció a les persones, no deslocalitzable i molt feminitzat, és un dels més afectats.

Cada vegada és més evident que les dones estan sent perjudicades profundament i en major mesura que els homes per les mesures que s'estan adoptant. La crisi no només s'ha originat per les hipoteques escombraries, l'esclat de la bombolla immobiliària, la desregulació dels mercats financers i el regnat dels dictats financers sobre els polítics i els econòmics, **sinó que també respon a causes estructurals basades fonamentalment en l'increment de la desigualtat.**

Hi ha situacions de desigualtat que s'intensifiquen en un entorn de crisi:

La **invisibilitat que pateixen les qüestions de gènere** es dona amb cruïra en la protecció per l'atur, que és desigual per a les dones, ja que aquestes, davant el major pes de la contractació temporal i a temps parcial, han generat menys drets per a la percepció de les prestacions. La cobertura per l'atur de les dones se situa vint-i-sis punts per sota de la dels homes, i a més, continuen sent les que més suporten, en nombre, l'atur de llarga durada.

El **treball temporal** (superior en les dones) però, sobretot, l'ocupació a **temps parcial**, es configura com un element important de desigualtat i segregació laboral per a les dones.

Tenim un **model productiu que menysprea el potencial de coneixement, experiència i talent que representen les dones**. L'alt nivell formatiu que les dones han anat assolint en

els darrers anys, no es veu reflectit directament en els llocs que aconsegueixen en el mercat laboral, encara que les que tenen més nivell d'estudis tenen més possibilitats d'ocupació.

Es mantenen **branques d'activitat per tots dos sexes**, sectors hegemònicament masculins o femenins i qualificacions específicament femenines o típicament masculines, que s'acompanyen, a més, de diferents valoracions socials i econòmiques d'unes i altres feines, sempre desfavorables cap a les dones.

A tots aquests elements cal afegir que així com les dones han entrat en el mercat laboral, els homes no ho han fet dins de l'esfera domèstica i dels treballs de cura, per la qual cosa hi ha una subrepresentació molt elevada dels homes en aquest espai.

Les qüestions que plantejem analitzades en el context actual, ens porten a patir unes conseqüències molt negatives. La crisi econòmica està afectant amb major intensitat a les dones joves, al col·lectiu de majors de 45 anys que demanden ocupació i, molt especialment, a les dones que superen els 52 anys.

Constatem una concentració de l'atur femení entre les dones de 25 a 44 anys que mostra que, malgrat ser el grup d'edat on també és concentra més l'ocupació femenina, les dones adultes en l'edat central d'activitat laboral i reproductiva tenen moltes dificultats per mantenir la seva ocupació, o per tornar-ne a tenir un cop l'han perduda.

La feminització de la pobresa no només es manté sinó que les situacions empitjoren, i ara s'hi afegeixen nous perfils. Amb aquestes dades d'atur, la pobresa està augmentant en les famílies treballadores que han de dependre de l'escàs sou de les dones. Les famílies monoparentals amb una dona al capdavant i les dones que viuen de una pensió de viduïtat han passat a engrossir les bosses de pobresa. A més, les jornades interminables que moltes d'elles es veuen obligades a fer per portar diners a casa es reflecteix en la seva salut.

Les mesures preses pels nostres governs contra la crisi estan tenint efectes molt perversos cap a les dones.

Les polítiques de contenció salarial, la disminució de les rendes en les llars, l'augment de l'endeutament i l'aprimament del sector públic intensifiquen i aprofundeixen les desigualtats. Les polítiques de retallades que s'estan duent a terme sense tenir en compte la posició diferent en la qual es troben homes i dones en la nostra societat, accentuen les desigualtats entre tots dos sexes i contribuiran a l'augment de l'empobriment de les dones i de la discriminació que suporten. Regulacions com la reforma laboral, no només no ajuden a solucionar aquests problemes, sinó que empitjoren les condicions laboral i vitals de les persones treballadores. Les qüestions relatives a la igualtat, conciliació etc.. han estat fortament atacades per una normativa, que lluny de resoldre els problemes del mercat de treball, aprofundeix les diferències i deixa en pitjors condicions tots aquells que ja patien una situació de feblesa en el món del treball.

L'impacte de les rebaixes generalitzades de l'estat de benestar social, a través de les retallades socials i de la despesa pública en general, que efectuen de forma dràstica, devastadora, indiscriminada i d'esquenes a l'anàlisi de l'impacte de gènere, no tindrà el mateix efecte per a les dones que per als homes.

La presència de les dones al món laboral retribuït s'ha fet sobre la base d'un pacte social no escrit respecte els rols d'homes i dones, i per tant, sense resoldre el conflicte que suposa treballar fora de casa i atendre les responsabilitats familiars. Les dones han assumit majoritàriament la doble tasca des del principi, per ser les que tradicionalment duien a terme les labors de les cures domèstiques i familiars. Tot just començàvem a visualitzar que l'atenció de menors i d'altres familiars en situació de dependència havia d'enfocar-se com un problema de la societat i no com un conflicte privatiu de les dones i

que, per tant, era imprescindible comptar amb uns serveis públics de qualitat per atendre aquestes necessitats de les cures.

En la situació actual, qualsevol retallada en la despesa pública que redundi en una reducció o eliminació de serveis públics dirigits a la cura i l'atenció de menors i a d'altres persones amb dependència, suposa una doble reculada per a les dones. Per una banda, es tornen a veure obligades a assumir el doble paper de dona treballadora i cuidadora, i alhora, estan directament afectades per la destrucció d'ocupació al sector públic, i per l'empitjorament de les condicions de treball en aquests sectors que, no ho oblidem, estan fortament feminitzats.

Les retallades en els serveis socials i atenció a la dependència, la sanitat o l'educació, tenen com reflex directe un empitjorament de les condicions de treball de les dones, i comporten un increment de les càrregues de treball, tant en l'àmbit professional com en tant que usuàries dels serveis o davant la obligació d'assumir elles les atencions que el sector públic ha deixat de donar.

La assumpció de tasques de cura i acompanyament a dependents i gent gran per part de les dones de la família, no només és un pas enrere per a les dones, sinó que comporta un empitjorament en l'atenció de les persones en situació de dependència. Mesures com l'eliminació de les cotitzacions a la Seguretat Social de les cuidadores no professionals tenen un impacte directe en les futures pensions d'aquestes persones.

Mesures com el **copagament sanitari i taxes com l'euro per recepta** afecten principalment pensionistes, la majoria dels quals són dones. La manca de visió de gènere en matèria de salut, fa que no es tingui en compte l'impacte que aquest copagament o l'augment de llistes d'espera o les llistes de medicaments exclosos en les malalties més feminitzades, i les fan més invisibles que mai.

En un context en què les famílies afronten la impossibilitat de pagament d'aquests serveis, les retallades en les **escoles bressol i les retallades en les beques menjador** tenen com a conseqüència l'assumpció per part de les famílies de la cura dels infants, que recau de nou especialment en mares i àvies.

Mesures com la liberalització d'horaris comercials (Reial decret espanyol, denunciat al TC per la Generalitat per invasió de competències), tornen a incidir en la idea de supeditar la conciliació i les polítiques dels usos del temps a les necessitats de les empreses, i denoten un tractament de les persones no com a ciutadanes amb necessitats sinó com a persones consumidores.

Les accions i polítiques de millora de la **coresponsabilitat** han caigut de totes les agendes polítiques. La no posada en marxa del permís de paternitat de quatre setmanes, n'és una bona mostra. No només dificulta l'atenció dels infants per part dels pares, sinó que aprofundeix en les dificultats d'accés de les dones en el mercat de treball en tant que se les veu, a diferència dels seus companys, com a no disponibles per treballar quan decideixen ser mares.

Les retallades i congelacions de les pensions, així com els subsidis i la Renda Mínima d'inserció comporten una menor capacitat adquisitiva de les persones que les perceben. Les dades ens parlen d'una feminització de les pensions i de les perceptores d'aquestes rendes, i converteixen les dones, novament, en diana d'aquestes retallades.

Davant l'empitjorament de la situació econòmica de les famílies, hi ha un impacte de l'atur sobre les dones pensionistes que, en comptar amb els ingressos fixos de la seva pensió, acaben suportant també la despesa familiar dels fills.

Ens trobem davant d'una situació econòmica molt complicada, que està servint d'excusa per imposar una determinada ideologia sobre els drets de les dones i el seu rol en la societat. Entenem que la manca d'anàlisi de gènere de les mesures a prendre no és

neutre, i que respon a una concepció política determinada que vol imposar el seu model aprofitant la feblesa d'alguns dels drets de les dones que encara no estan consolidats. Creiem que la reforma de la Llei de l'avortament és un clar exemple d'aquests passos enrere en matèria d'igualtat.

A l'Estat espanyol, **el 14 de novembre** hi haurà una vaga general, també hi haurà vaga en d'altres països de la UE, fet que es produeix per primer cop en la història. A més, al nostre país la vaga compta amb especials singularitats com és el suport a la convocatòria per part de la Cimera Social i Prou Retallades. Aquest fet la converteix en una vaga que va més enllà dels centres de treball, ja que adquireix una notable dimensió social com expressió del rebuig de la majoria social a unes polítiques que ens enfonsen en el pou de la recessió i generen cada cop més atur, que desarticulen el nostre sistema de relacions laborals i que empobreixen el país, i amb ell, la majoria de treballadors i treballadores, a tot el conjunt de la ciutadania.

Per tot això, les entitats sotasignades volem fer una crida a les entitats de dones, i a les dones particulars, a adherir-se a la convocatòria de vaga general el proper dia 14 de novembre. Ningú no ens regalarà els nostres drets, però necessitem estar juntes i fer-nos visibles perquè no ens els prenguin!!!

El 14 de novembre fem vaga.